

Stanisław Świrko

Helena Czernekowa - Prezes Oddziału Łomżyńskiego

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 13, 141-142

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław Świrko

HELENA CZERNEKOWA – PREZES ODDZIAŁU ŁOMŻYŃSKIEGO

Sprawozdanie z ostatniego Zjazdu Delegatów Towarzystwa Literackiego nie byłoby pełne, gdyby nie poświęcić kilku słów Prezesowi Oddziału Łomżyńskiego, pani Helenie Czernekowej, która od wielu lat jest bardzo czynnym inicjatorem, współorganizatorem życia kulturalno-naukowego ziemi łomżyńskiej, przy stałej i niezmiennie życzliwej pomocy miejscowych Władz. Rzecz tym bardziej godna jest specjalnego podkreślenia i uznania, że pani Czernekowa nie wyrosła z kadr uniwersyteckich jakiejś wyższej uczelni i nie ma oficjalnego stopnia naukowego. W tych warunkach praca społeczno-organizacyjna i kulturalno-naukowa jest niewątpliwie trudniejsza w porównaniu z pracownikami ze stażem akademickim. Ale i tym większa zasługa Wymienionej.

Pani Helena radzi sobie zresztą znakomicie i nie ma dla niej trudności nie do pokonania. Umie trafić wszędzie: do profesorów wyższych uczelni, do władz Polskiej Akademii Nauk, do towarzystw naukowych, redakcji czasopism i do odpowiednich władz terenowych. I zazwyczaj ze skutkiem. Jak i kiedy robi to wszystko, pozostanie chyba osobistą tajemnicą Pani Heleny. Niemniej można wskazać na pewne walory osobiste, które warunkują te sukcesy, jak głębokie zamiłowanie do pracy społecznej poparte wieloletnią praktyką, wrodzone zdolności w nawiązywaniu niezbędnych kontaktów osobowych, umiejętność przekonywania dla dobra sprawy, wreszcie głęboka życzliwość do ludzi emanująca wprost z całej jej osobowości.

Pani Helena urodziła się w Zambrowie i tu ukończyła szkołę średnią uzupełnioną następnie dwuletnimi kursami metodyczno-pedagogicznymi w Białymstoku. Do wybuchu wojny w 1939 r. pracowała w szkolnictwie podstawowym województwa białostockiego. W tym właśnie okresie rozwinęło się jej zamiłowanie do pracy społecznej, pogłębione w latach okupacji niemieckiej. Bezpośrednio po wojnie była inicjatorką zorganizowania gimnazjum w Zambrowie oraz współorganizatorką pierwszej spółdzielni mieszkaniowej w Łomży, gdzie też na stałe zamieszkała.

Od 1951 r. pani Helena Czernekowa pracowała jako kierowniczka Powiatowej Biblioteki Publicznej w Łomży. Stanowisko to dawło jej możliwość szerokiej pracy kulturalno-oświatowej na terenie Łomży oraz w sąsiednich powiatach, a jednocześnie pozwalało jej poznać cały region ziemi łomżyńskiej oraz jego potrzeby w zakresie kultury i nauki.

Z panią Heleną spotkałem się po raz pierwszy w 1958 w czasie moich prac redakcyjnych w „Literaturze Ludowej”. Dzięki jej współpracy redakcja czasopisma zebrała wówczas w terenie bogate materiały folklorystyczne, które zostały następnie opracowane i wydane w specjalnym zeszycie „Literatury Ludowej” pt.: „Ziemia Łomżyńska” (Warszawa 1962, R VI, Nr 4 - 6, s. 160). Publikacja ta, gorąco przyjęta przez społeczność łomżyńską, stała się bodźcem do rozwijania coraz to szerszej i owocniejszej pracy kulturalno-naukowej i wydawniczej. Ośrodkiem tej pracy stał się Powiatowy Uniwersytet Kultury, powołany w 1960 r. przy Powiatowej

Bibliotece Publicznej w Łomży, a przeznaczony szczególnie dla nauczycieli i pracowników kulturalno-oświatowych. Przyjeżdżali tu z wykładami wybitni naukowcy szkół wyższych, m.in. profesorowie: W. Doroszewski, S. Herbst, J. Krzyżanowski, E. Sawrymowicz. W organizowaniu tych wykładów uczestniczyła aktywnie pani Helena Czernekowa.

Powiatowy Uniwersytet Kultury okazał się jednak wkrótce za szczupły dla ambitnego regionu łomżyńskiego. W roku 1966 powstaje w Łomży Oddział Towarzystwa Kultury Języka pod naczelną opieką prof. W. Doroszewskiego. W dwa lata później pani Czernekowa zwróciła się do mnie z prośbą o pomoc przy zorganizowaniu Oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza w Łomży. Wniosek ten przedstawiłem Zarządowi Głównemu Towarzystwa i ostatecznie jesienią 1968 r. powstał w Łomży nowy Oddział Towarzystwa. W zebraniu inauguracyjnym uczestniczył prof. E. Sawrymowicz oraz piszący powyższe słowa. Prezesem Oddziału wybrana została pani Helena Czernekowa. Od tego czasu współpraca Towarzystwa Literackiego z Łomżą weszła na normalne tory statutowe. Z ramienia Zarządu Głównego Towarzystwa otrzymałem mandat opiekuńczy nad nowo powstałym Oddziałem, muszę jednak stwierdzić bezstronnie, że Łomża rzadko potrzebowała mej pomocy, organizując coraz liczniejsze odczyty historycznoliterackie, sesje naukowe oraz spotkania ze współczesnymi pisarzami.

Dalszym przejawem aktywności łomżyńskiego ośrodka kultury było zorganizowanie w 1970 r. w Łomży Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego, a punktem kulminacyjnym powołanie w 1974 r. do życia Łomżyńskiego Towarzystwa Naukowego im. Wagów. Towarzystwo to rozpoczęło swą oficjalną działalność w dniu 25 maja 1975 r. uroczystą sesją naukową, którą zaszczylił swoją obecnością Przewodniczący Rady Państwa prof. dr Henryk Jabłoński. Przy organizowaniu tego Towarzystwa brała czynny udział również pani Helena i w konsekwencji weszła do prezydium Zarządu Głównego. Towarzystwo Naukowe im. Wagów współpracuje ściśle z Oddziałami wymienionych towarzystw ogólnopolskich i wspólnie organizuje życie kulturalne i naukowe województwa łomżyńskiego. Postęp, jaki dokonał się w tej dziedzinie na ziemi łomżyńskiej w minionym dziesięcioleciu jest imponujący.

Ostatnim akcentem działalności kulturalnej i naukowej ośrodka łomżyńskiego był wrześnieowy Zjazd Delegatów Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza, udany tak pod względem organizacyjnym, jak i naukowym. Zamyka on piękną klamrą pierwsze dziesięciolecie działalności Oddziału Łomżyńskiego. Dziesięciolecie to zasługuje na gruntowne opracowanie, które niewątpliwie znajdzie swój wyraz w następnych „Rocznikach” Towarzystwa. Nim to nastąpi, warto, choćby w tym skromnym, kronikarskim szkicu, przypomnieć główne zasługi Pani Heleny Czernekowej, Prezesa jednego z Oddziałów naszego Towarzystwa i niestrudzonej Spółniczki Ziemi Łomżyńskiej.

Bo nie tylko wybitni profesorowie budują kształt trwały naszego Towarzystwa – chociaż zasługi ich są niewątpliwie – ale również sumienni i wytrwali szeregowcy pracy regionalnej.